

Welke jongere is (g)een lezer?

De weerstand voorbij...

Femke Scheltinga
femke.scheltinga@itta.uva.nl

Theoretische inleiding

Aanleiding

- Aantal leerlingen met leesproblemen stijgt
 - Bijna 18% van de 15-jarigen is laaggeletterd.
- Aantal leerlingen met motivatieproblemen stijgt
 - Vanaf groep 6 daalt de motivatie.
- Leestijd buiten school daalt
 - Ongeveer 40% van de 12-19 jarigen lees in de vrije tijd.
 - Leerlingen ervaren lezen als iets wat moet (lezen om te leren)

Theoretische inleiding

Aanleiding

Theoretische inleiding

Aanleiding

- Verschillende programma's en initiatieven om jongeren aan het lezen te krijgen.
- Beperkte differentiatie, niet 'op maat'.

Opzet van het project: onderdelen

Doel: leesbevordering op maat in (v)mbo

1. Literatuurstudie
2. Vragenlijstonderzoek en focusgroepen
3. Ontwikkeling 'toolbox'
4. Ervaringen onderzocht in vmbo

Opzet van het project: onderdelen

Doel: leesbevordering op maat in (v)mbo

- 1. Literatuurstudie**
2. Vragenlijstonderzoek en focusgroepen
3. Ontwikkeling 'toolbox'
4. Ervaringen onderzocht

Literatuurstudie: wat werkt?

Verschillende doelgroepen/leerlingkenmerken:

- Leerlingen met taal- en/of leesproblemen
- Leerlingen met beperkte concentratie/aandachtsspanne
- Leerlingen met autismespectrumstoornissen
- Leerlingen met matige/beperkte cognitieve vermogens
- Leerlingen met anderstalige/meertalige achtergrond
- Jongens versus meisjes
- Leerlingen uit verschillende thuissituaties, invloed van SES

Literatuurstudie: wat werkt?

Verschillende doelgroepen/leerlingkenmerken:

- Leerlingen met taal- en/of leesproblemen
- Leerlingen met beperkte concentratie/aandachtsspanne
- Leerlingen met autismespectrumstoornissen
- Leerlingen met matige/beperkte cognitieve vermogens
- Leerlingen met anderstalige/meertalige achtergrond
- Jongens versus meisjes
- Leerlingen uit verschillende thuissituaties, invloed van SES

- Typering
- Gevolgen voor leesvaardigheid
- Gevolgen voor leesmotivatie
- Wetenschappelijk onderzoek naar interventies
- Concrete adviezen voor leesbevordering

Literatuurstudie, wat werkt?

- Nastreven van beheersingsdoelen
- Sluit aan bij de interesse van de lezer
- Ruimte voor sociale interactie rondom lezen
- Gevoel van autonomie bij de lezer
- Belang van lezen is duidelijk voor de lezer
- De lezer voelt zich competent

Van Steensel, Oostdam en Van Gelderen (2016).

Effecten van leesmotivatie-interventies: uitkomsten van een meta-analyse

Radboud University

Literatuurstudie, wat werkt?

- Nastreven van beheersingsdoelen
- Sluit aan bij de interesse van de lezer
- Ruimte voor sociale interactie
- Gevoel van autonomie bij de lezer
- Belang van lezen is duidelijk voor de lezer
- De lezer voelt zich competent

Concrete adviezen per doelgroep

- Visuele ondersteuning
- Inzet van ict
- Korte teksten, structuur van teksten
- Samenwerking en interactie
- Eigen doelen laten stellen

Van Steensel, Oostdam en Van Gelderen (2016).

Effecten van leesmotivatie-interventies: uitkomsten van een meta-analyse

Radboud University

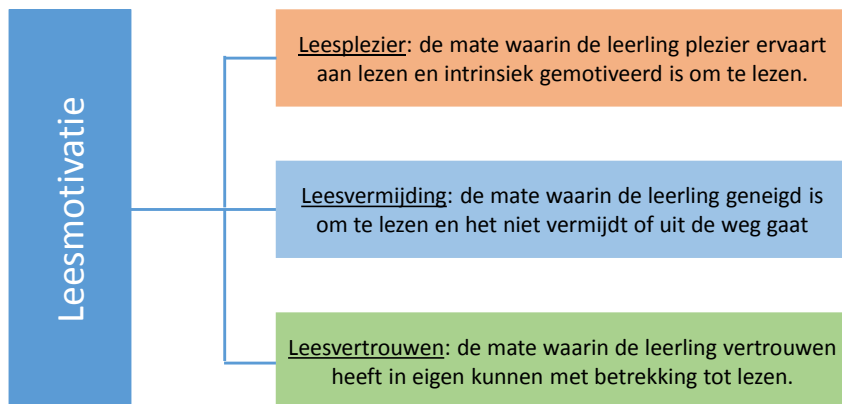
Opzet van het project: onderdelen

1. Literatuurstudie
2. **Vragenlijstonderzoek en focusgroepen**
3. Ontwikkeling 'toolbox'
4. Ervaringen onderzocht

Theoretische inleiding

Vragenlijst

- Vmbo (367)
- Mbo (202)

Vragenlijstconstructie:

- 20 definitieve items
- 3 factoren

Resultaten:

- In mbo minder leesplezier
- Jongens versus meisjes:
 - Minder leesplezier
 - Meer leesvermijding
- Leerlingen met dyslexie
 - Minder leesplezier
 - Meer leesvermijding
 - Lager leesvertrouwen

Hieronder staat een aantal stellingen over lezen. Kies het antwoord dat het beste bij je past. Kruis bij iedere stelling één hokje aan.

Stelling	Helemaal niet waar	Meestal niet waar	Meestal waar	Helemaal waar
1 Ik lees graag in mijn vrije tijd	☐	☐	☐	☐
2 Ik heb extra hulp nodig bij lezen	☐	☐	☐	☐
3 Ik houd wel van een moeilijk boek	☐	☐	☐	☐
4 Als ik boeken moet lezen voor school, probeer ik er onderuit te komen	☐	☐	☐	☐
5 Lezen ontspant me	☐	☐	☐	☐
6 Ik kan lange woorden goed hardop lezen	☐	☐	☐	☐
7 Ik denk vaak 'ik wil dit niet lezen'	☐	☐	☐	☐
8 Ik kan alle woorden makkelijk herkennen als ik lees	☐	☐	☐	☐
9 Ik zou willen dat ik voor school niet hoeft te lezen	☐	☐	☐	☐
10 Ik vind lezen saai	☐	☐	☐	☐
11 Ik ben een goede lezer	☐	☐	☐	☐
12 Ik word vrolijk van lezen	☐	☐	☐	☐
13 Ik heb het gevoel dat andere leerlingen beter kunnen lezen dan ik	☐	☐	☐	☐
14 Ik word zenuwachtig als ik eraan denk dat ik moet lezen	☐	☐	☐	☐
15 Ik vind het leuk als boeken me aan het denken zetten	☐	☐	☐	☐
16 Hardop voorlezen in de klas is lastig voor mij	☐	☐	☐	☐
17 Ik kies makkelijkere boeken, zodat ik niet zo veel moeite hoeft te doen	☐	☐	☐	☐
18 Ik vind het leuk om lang achter elkaar lezen	☐	☐	☐	☐
19 Ik maak veel leesfouten	☐	☐	☐	☐
20 Ik lees zo weinig mogelijk	☐	☐	☐	☐
☐ = leesplezier	☐ = leesvertrouwen	☐ = leesvermijding		

Overzicht voor docenten

leerlingnaam	leesplezier	leesvermijding	leesvertrouwen
Piet	gemiddeld	gemiddeld	laag
Sanne	laag	gemiddeld	Gemiddeld

Focusgroepen

Aan de hand van een gespreksleidraad

1. Veranderingen in leesattitude
2. Redenen om te lezen en belang van lezen
3. Belemmerende factoren
4. Faciliterende factoren

Focusgroepen

Veranderingen in leesattitude

"Des te ouder je wordt des te meer dingen komen kijken in het leven. Werken, sporten, vriendinnetje"

"Nu heb je een telefoon."

"Het was toen heel gemakkelijk en niet veel. Nu is het veel meer en dikkere boeken. Dunne boeken zijn dan weer te saai."

Ontwikkeling materialen voor docenten

Redenen om te lezen en belang van lezen

"De laatste tijd lees ik alleen als het moet van school"

"Niet echt hekel, maar ik heb er geen zin in."

"Lezen is toch belangrijk in het leven. Je moet wel weten wat je moet doen en wat er gebeurt om je heen, bijvoorbeeld dat je de 'exit' kunt lezen"

Focusgroepen

Belemmerende factoren : verschillen tussen leerlingen

- Social media
- Concentratie
- Leesmateriaal sluit niet aan

"De boeken van school zijn een beetje oud, daar kom je niet ver mee"
- Moeilijke woorden
- Leesproblemen

"Ik kreeg te horen dat ik dyslexie had, dus toen ging ik minder lezen."

Focusgroepen

Faciliterende factoren: verschillen tussen leerlingen

- Afwisseling
- Telefoon weg
- Muziek/oortjes
- Thuis versus school
- Moderne boeken

"Oude zijn echt saai. In moderne boeken staat het anders omschreven qua locaties en taalgebruik"
- Moet een doel hebben
- Verschillend materiaal (niet persé boeken)
- Moeilijkheidsgraad moet duidelijk zijn

Opzet van het project: onderdelen

1. Literatuurstudie
2. Vragenlijstonderzoek en focusgroepen
- 3. Ontwikkeling 'toolbox'**
4. Ervaringen onderzocht

Ontwikkeling materialen toolbox

Verzamelen van informatie over de leerling

- Checklist leesvaardigheden = eigen beeld van de leerling
- Leesmotivatievragenlijst
- Leesgesprek en leesplan
 - Open gesprek met de leerling om te achterhalen waar een leerling staat en wat het wil bereiken.
 - Een plan voor de leerling: wat wil ik lezen? / wat ga ik doen?
 - Een plan voor de docent: wat laat ik lezen? / wat ga ik doen?

Ontwikkeling materialen toolbox

Beschrijving van effectieve elementen

- Overzicht van effectieve elementen binnen leesbevorderingsprogramma's, waarom ze effectief zijn en algemene tips die voor de hele klas inzetbaar zijn
- Overzicht van tips specifieke leerlingbehoefte

Beheersingsdoelen (algemeen)	Als leerlingen beheersingsdoelen nastreven, zijn ze gemotiveerd om een taak uit te voeren, ervaren ze het belang van lezen en zullen zich competent gaan voelen. Bij een beheersingsdoel ligt de nadruk op het proces dat nodig is om tot meer kennis en vaardigheden te komen. Beheersingsdoelen leiden tot effectiever leesgedrag dan prestatiedoelen waarbij de nadruk ligt op de uitkomst en de vergelijking met anderen. Door leerdoelen op te stellen en deze te evalueren hebben leerlingen het idee dat het lezen ook iets oplevert.	➤ Stel samen met de leerlingen doelen op die relevant zijn voor de leerling. De doelen kunnen betrekking hebben op vaardigheid (sneller lezen, meer woorden kennen) of op inhoud (meer weten over...). ➤ Stel zowel korte-termijn (eind van de les) als lange-termijn doelen (over een paar weken / maanden) om aan te sluiten bij het planningsvermogen van de leerlingen. ➤ Doelen moeten concreet en niet te groot zijn zodat leerling ze zelf goed begrijpen en kunnen evalueren. Een manier om dit te doen is via de SMART-methode.
Sluit aan bij de interesses (leesplezier)	De mate waarin leerlingen gemotiveerd zijn om een tekst te lezen, hangt samen met de mate waarin leerlingen geïnteresseerd zijn in het onderwerp van de tekst of boek. Het kan gaan om individuele interesse waarbij persoonlijke belangstelling voor een bepaald onderwerp centraal staat. Het kan ook gaan om situationele interesse, die wordt aangesproken door kenmerken van de tekst of leestaak zelf (bijvoorbeeld tekstsoort). Ook kan de interesse voor een onderwerp worden aangewakkerd door een thema op school of in de actualiteit door de verbinding met de eigen beleveniswereld te maken.	➤ Zorg voor een divers en aantrekkelijk boekenaanbod (boekenkast in de klas, goed gevulde mediatheek, samenwerking met de bibliotheek). Gebruik apps of websites bij het maken van een goede keuze. ➤ Laat een kort filmpje zien of een filmtrailer om interesse in een onderwerp of boek aan te wakkeren. Dit zorgt ook voor voorkennis die helpt bij het lezen. ➤ Leg met de klas / school een waarderings-logboek aan waarin leerlingen aangeven wat ze leuk vinden aan het boek en wat ze minder leuk vinden.
Sociale interactie (leesplezier)	De behoefte aan sociale interactie is een van de drie psychologische basisbehoeften waarin geïnvesteerd moet worden om de motivatie te vergroten. Sociale interactie is een belangrijke motivator om te blijven lezen. Het delen van ervaringen geeft niet alleen meer inzicht in het eigen leesproces en de eigen interesses, maar verhoogt ook het ervaren van plezier rondom het lezen. Het zorgt er ook voor dat anderen nieuwsgierig worden naar een boek of onderwerp. Naast individuele en klassikale werkvormen is er veel ruimte voor werken in groepjes.	➤ Laat leerlingen regelmatig met elkaar praten over de boeken die ze hebben gelezen, bijvoorbeeld in leesgroepen van leerlingen die hetzelfde boek of over een zelfde onderwerp lezen. Wat vinden ze van de hoofdpersoon? Wat herkennen ze? ➤ Laat leerlingen samen aan een boekposter, boekenkaft, collage of online 'prikbord' (bijv. Padlet) werken naar aanleiding van een boek of tekst. ➤ Kies voor activerende werkvormen rondom de leestaak (bijvoorbeeld: denken-delen-uitwisselen, zelf vragen verzinnen en interviewen)
Autonomie (leesplezier)	De behoefte aan autonomie is een van de drie psychologische basisbehoeften waarin geïnvesteerd moet worden om de motivatie te vergroten. Leerlingen beginnen gemotiveerder aan een taak als ze zelf keuzes hebben in de richting van de les. Het bevorderen van de autonomie betekent niet dat leerlingen zelf de gehele les mogen indelen, maar wel dat ze inspraak krijgen in de les. Ze mogen zelf het leesmateriaal (genre, inhoud of vorm) kiezen of ze mogen uit een aantal taken of opdrachten kiezen.	➤ Laat leerlingen meedenken over de onderwerpen die ze in de les willen bespreken en welke werkvormen ze hiervoor willen gebruiken. Beperk het aantal keuzes. ➤ Geef leerlingen inspraak in de verwerkingsopdracht die ze maken aan het einde van de les of na het uitlezen van een boek. ➤ Laat leerlingen zelf een boek kiezen. Sommige leerlingen hebben hierbij echter wel behoefte aan begeleiding, maar laat ze uiteindelijk zelf kiezen.
Belang van lezen (leesvermijding)	Leesmotivatie kan versterkt worden door leerlingen de waarde en nut van lezen in te laten zien. In de geletterde maatschappij waarin we leven is het lezen van geschreven materiaal de voornaamste manier van communiceren. Het goed kunnen lezen van teksten is niet alleen belangrijk om nieuwe kennis op te doen, maar zal ook een rol spelen wanneer ze gaan werken. Ook voor vrijetijdsoepleiden is het lezen belangrijk (denk aan het lezen van de voorwaarden voor een lidmaatschap van bijvoorbeeld een sportclub).	➤ Benadruk de relevantie van lezen door leerlingen koppelingen te laten maken met de eigen situatie. Waar gebruiken de leerlingen nu hun leesvaardigheden voor? Hoe gaan ze deze later nodig hebben in hun werk? ➤ Laat leerlingen een rolmodel (bijvoorbeeld, vader/moeder, oudere zus/broer, docent, etc.) interviewen over de rol van leesvaardigheden in hun eigen leven. ➤ Laat leerlingen een leesdagboek bijhouden waarin ze bijhouden wat en wanneer ze lezen (ook bij andere vakken en thuis) om inzicht te krijgen in de waarde van lezen.
Competentiegevoel (leesvertrouwen)	De behoefte om competent te zijn is een van de drie psychologische basisbehoeften waarin geïnvesteerd moet worden om de motivatie te vergroten. Leerlingen die vertrouwen hebben in hun eigen leesvaardigheden en het idee hebben dat ze een (lees)taak tot een goed einde kunnen brengen ervaren weinig tot geen drempels om te gaan lezen. Het gevoel wordt bevorderd door leerlingen succeservaringen op te laten doen met het lezen van boeken die aansluiten bij hun interesse.	➤ Bevestig succeservaringen met positieve feedback gericht op het leesproces (goed, hoe je je in de hoofdpersoon hebt verplaatst). ➤ Zorg voor leesbaar materiaal. Dat wil zeggen: de moeilijkheidsgraad en het onderwerp moeten aansluiten bij het niveau en de interesse van de leerling. ➤ Herinner leerlingen aan de leesstrategieën die ze geleerd hebben en kunnen gebruiken om het leesbegrip te vergroten. ➤ Help leerlingen bij het opstellen van uitdagende maar haalbare doelen.

	Leesplezier	Leesaanpak	Leesvertrouwen
Jongens versus meisjes	Sluit aan bij interesses - Jongens hebben dikwijls interesse in andere genres en onderwerpen. Denk aan fantasie, sport, informatieve boeken, biografieën en strips. - Besteed in de klas aandacht aan zowel 'jongens' als 'meisjes'-boeken, zonder dit te benoemen. Meisjes kunnen ook van jongensboeken houden. - Laat tijdens lezen of verwerkingsopdrachten gebruik maken van digitale media (zie Bijlage 5). Sociale interactie - Organiseer activiteiten rondom 'jongensboeken' en 'jongensonderwerpen'. - Sommige jongens vinden een wedstrijd element motiverend (denk aan de Nationale voorleeswedstijd, De Weddenschap). - Betrek vaders bij het leesbevorderingsproject (www.vadersvoorlezen.nl). Versterk het gevoel van autonomie - Zorg voor een divers boekenaanbod (genre, onderwerp) waaruit zowel jongens als meisjes een ruime keuze kunnen maken. - Laat jongens een voorkeurslijst maken bij bezoek aan bibliotheek of aanschaf van nieuwe (leen)boeken (boekenopschool.nl of boekenzoeker.org).	Maak het belang van lezen duidelijk - Bespreek of en waarom de leerling lezen belangrijk vindt. Bespreek verschillende persoonlijke doelen. Doelen kunnen te maken hebben met maatschappelijk succes (carrière), bruikbare informatie vergaren,... - Ga na wat het belang voor de jongens/meisjes is. Voor jongens kan lezen vaak belangrijk zijn om iets te weten te komen of om een probleem op te lossen. - Verander het imago van lezen onder jongens door goede mannelijke rolmodellen te laten zien (posters van jongens die lezen, filmfragmenten waarin bekende jonge Nederlanders boeken aanprijzen). - Zorg voor taken die relevantie hebben voor de leerling en aansluiten bij de persoonlijke doelen van de leerling. - Zorg voor boeken waarmee leerlingen zich kunnen identificeren. Jongens herkennen zich bijvoorbeeld soms gemakkelijker in mannelijke hoofdpersonages.	Vergroot het competentiegevoel Meisjes zijn soms minder zelfverzekerd over hun leesvaardigheid. Zorg voor succeservaringen en positieve feedback op het leesproces.
Taal-/leesvaardigheid Technische leesvaardigheid, leesgedrag, woordenschat	Sluit aan bij interesses - De interesse en voorkennis bepalen deels de leesbaarheid van een tekst. Leerlingen kunnen soms ook boeken of teksten boven hun niveau lezen. - Zorg voor een boekenaanbod dat varieert in moeilijkheidsgraad en onderwerpen en let bij de keuze uit materiaal op de rijkdom van de tekst. Zorg voor sociale interactie - Laat zwakke lezers samenwerken met sterke lezers. De zwakke lezer kan zo steun ervaren van de goede lezers. - Laat leerlingen met elkaar praten of discussiëren over teksten en boeken. Dit leidt tot het beter en dieper begrip van de tekst. Versterk het gevoel van autonomie - Zorg voor keuzemogelijkheden: sluit aan bij interesse en/of leesniveau, de wijze waarop er gelezen wordt (e-books of papier) en met welke ondersteuning. - Laat leerlingen uit een aantal taken of opdrachten kiezen. - Help leerlingen bij hun keuze door te wijzen waarop ze kunnen letten (tekstkenmerken, lengte van hoofdstukken, structuur, visuele ondersteuning van plaatjes of foto's, de kaft en achterflap).	Maak het belang van lezen duidelijk - Bespreek of en waarom de leerling lezen belangrijk vindt. Bespreek verschillende persoonlijke doelen. Doelen kunnen te maken hebben met maatschappelijk succes, schoolsucces, kennis vergaren,... - Leg uit dat door veel lezen, het lezen gemakkelijker zal gaan en overleg wat een leerling daarvoor nodig heeft. Koppel dit aan persoonlijke beheersingsdoelen. - Zorg voor relevante, betekenisvolle leestaken en opdrachten die de inspanning belonen.	Vergroot het competentiegevoel - Maak een zorgvuldige selectie van leesbaar leesmateriaal (tekstlengte, moeilijkheidsgraad, etc.) waaruit een leerling kan kiezen. - Besteed aandacht aan vaardigheden zoals hulp (durven) inschakelen, oplossingen zoeken en het probleem aanpakken. - Laat ICT-hulpmiddelen gebruiken bij lezen (zie Bijlage 5) - Laat gebruikmaken van woordenhulp zoals een (online) woordenboek. - Laat visuele schema's gebruiken, zoals woordwebben of schema's om de tekststructuur duidelijk te maken. - Help leerlingen bij het toepassen van leesstrategieën door ze hieraan te herinneren en het te 'modelleren'. - Voor zwakke lezers is het bepalen van een haalbaar maar uitdagend beheersingsdoel motiverend. Het behalen van dergelijke doelen kan het competentiegevoel van de leerling vergroten. Zorg voor kleine doelen zodat de voortgang snel merkbaar is. - Koppel het persoonlijke of eigen succes van de leerling aan de inzet van de leerling. Zo ervaart de leerling dat de geleverde moeite / inzet tot resultaat leidt. Maak geen vergelijking met andere leerlingen. - Geef concrete feedback op het leesproces in relatie tot de gestelde doelen.

Ontwikkeling materialen toolbox

Ter inspiratie

Zes uitgewerkte programma's

- Algemene informatie;
- Kenmerken van het programma;
- Overzicht effectieve elementen, hoe het programma hier al aan werkt en hoe aanpassingen gedaan kunnen worden om het programma effectiever te maken

Beschrijving van losse activiteiten

Tips voor aantrekkelijke leesomgeving

1. Literatuurstudie
2. Vragenlijstonderzoek en focusgroepen
3. Ontwikkeling 'toolbox'
4. **Ervaringen onderzocht**

Leerlingen

Welk type lezer?
Leesmotivatie
➢ motivatievragenlijst
Leerlingenkenmerken
➢ checklist leesprofiel

Docent

- In gesprek met de leerling...
- Leesplan opstellen
- Ondersteuning
- Monitoring

Werkwijze bepalen

leerling 1
leerling 2
leerling ...

Leesmotivatie:

- Leesplezier
- Leesaanpak
- Leesvertrouwen

Leerlingenkenmerken:

- Taal/leesvaardigheid
- Werkhouding
- Sekse
- Thuisaalt

TOOLBOX

Leesactiviteiten en leesbevordering

- Sluit aan bij interesses van de leerling
- Zorg voor sociale interactie rondom teksten en boeken
- Ondersteun het gevoel van autonomie
- Versterk het competentiegevoel
- Maak het belang van lezen duidelijk
- Help bij het stellen van beheersingsdoelen

Specifieke aandachtspunten in overleg met de leerling, bijvoorbeeld:

- Inzet hulpmiddelen bij problemen met technisch lezen
- Kortere teksten als doel stellen
- Haalbare, voor de leerling relevante doelen stellen
- Inzet van woordenhulp bij zwakke woordenschat

EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

iTTA

Stappenplan

1. Keuze voor 10 leerlingen
 - Met de hele klas wordt gewerkt aan leesbevordering, maar 10 leerlingen worden op maat begeleid.
2. Verzamelen informatie 10 leerlingen
3. Algemene tips en tips leerlingbehoeften
 - Algemene tips en tips voor leerlingen met specifieke behoeften om de programma's effectiever in te zetten.
4. Keuze voor programma(elementen) en/of activiteiten
 - Bij de programma's worden programma specifieke tips gegevens om het programma effectiever in te zetten.

Onderzoeksopzet

- Leerlingen vulden motivatievragenlijst in
- Leerlingen maakten een aantal toetsen
- Docenten werden naar hun ervaringen gevraagd

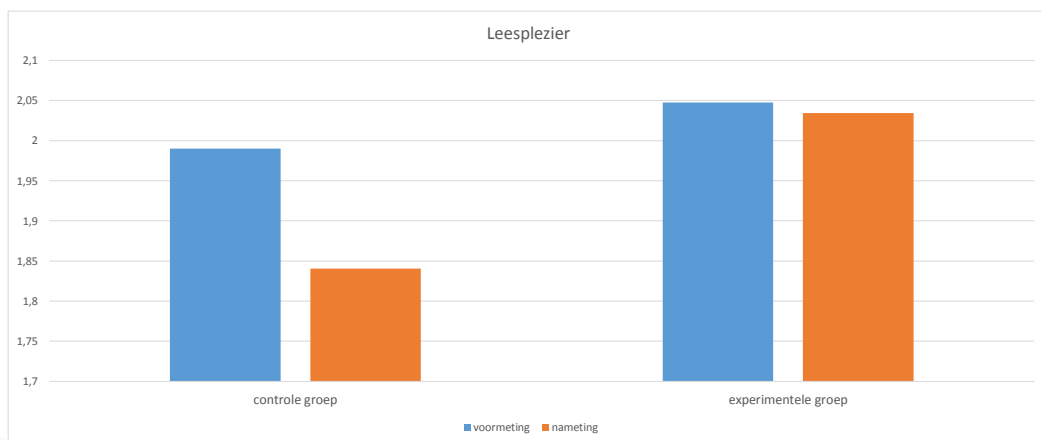

Onderzoeksgroep

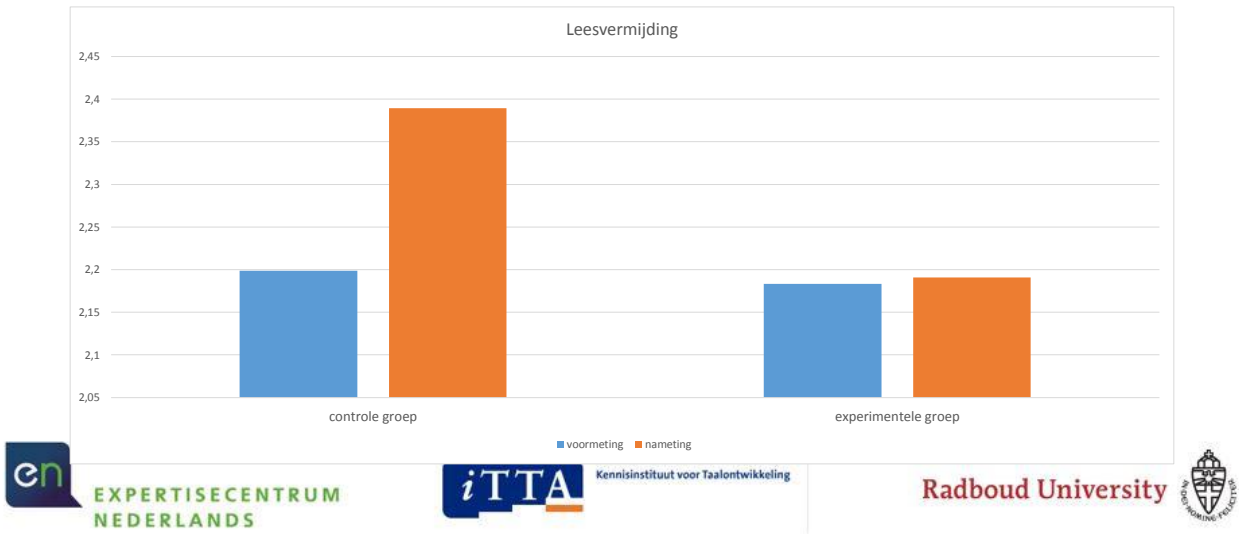
	Geslacht		vmbo-niveau							Thuis taal*			Dyslexie		Totaal
	J	M	B	BK	BKT	K	K(G)T	GT	T	NL	NL en andere	Andere	Wel	Niet	
Experimenteel (N)	142	125	31	100	19	44	20	28	25	197	22	45	41	205	267
%	53%	47%	12%	37%	7%	16%	7%	10%	9%	74%	8%	17%	15%	77%	100%
Controle (N)	119	104	62	13	17	22	62	28	20	175	21	21	44	154	224
%	53%	46%	28%	6%	8%	10%	28%	13%	9%	78%	9%	9%	20%	69%	100%

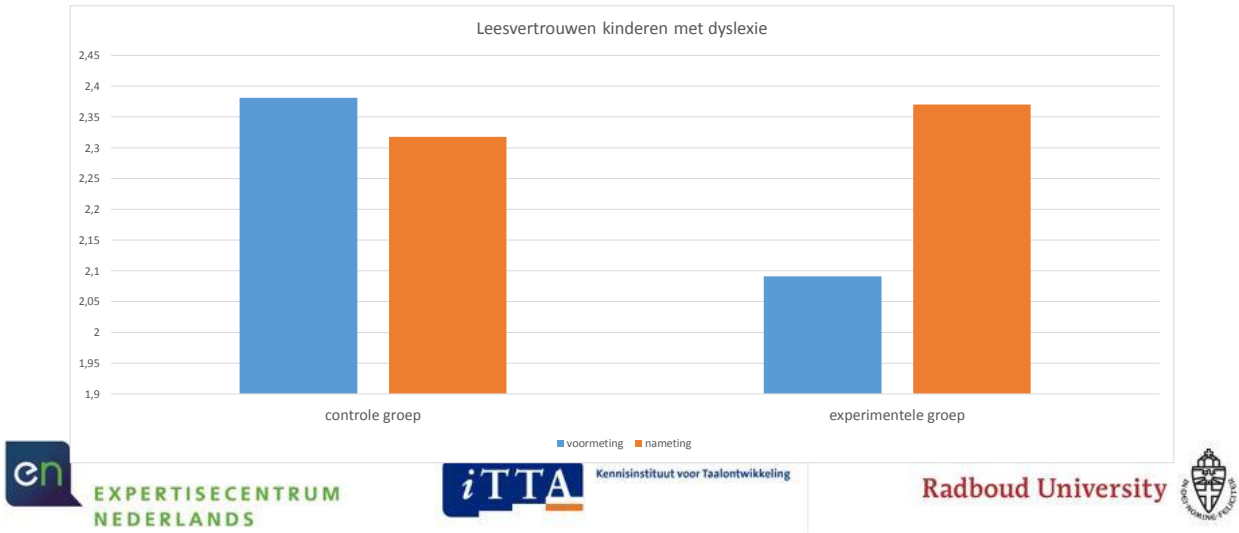
Resultaten: leesmotivatie (leesplezier)

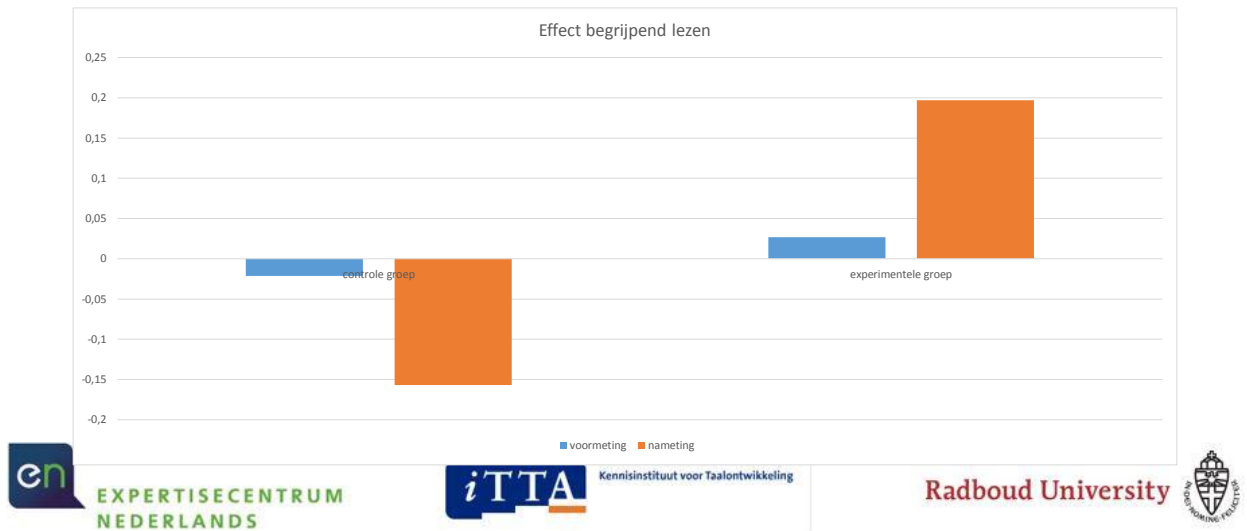
Resultaten: leesmotivatie (leesvermijding)

Resultaten: leesvertrouwen bij dyslexie

Resultaten: begrijpend lezen

Resultaten: woordenschat en technisch lezen

- Alle leerlingen gaan vooruit op woordenschat
- Controlegroep gaat iets meer vooruit op technisch lezen

Resultaten: veranderingen onderwijs?

Leerlingen in experimentele groep antwoorden:

- De leesles is leuker geworden
- Ik heb vaker gelezen op school
- We praten vaker over boeken

Resultaten: ervaringen van docenten

Docenten:

- Enthousiast
- Meestal klassikaal
- Meer tijd nodig om het voor te bereiden
- Leesgesprekken voeren is moeilijk in te plannen
- Hulp van orthopedagoog, mediathecaris, etc. is aan te bevelen

Opbrengsten

- Rapport zal na goedkeuring worden gepubliceerd
 - Materialen worden toegankelijk gemaakt
 - Voorlichtingsfilm
 - Aanvullend onderzoek met inzet van scriptiestudenten
-
- Op de hoogte gehouden worden?
femke.scheltinga@itta.uva.nl

